

SHKELQIM MILLAKU

ROLI DHE PËRMBAJTJA E SISTEMIT GJUHËSOR NË “KURRIKULAT” E GJUHËS DHE LETËRSISË SHQIPE (KLASA 1, 3, 6 DHE 10)

Mësimi i gjuhës dhe letërsisë shqipe në tekstet e reja që janë publikuar në shtator të 2019-së, bazën e ndërtimit apo krijimit të tyre, si tekste parauniversitare e kanë në fushën e “kurrikulave”¹, në këtë rast studimi në fushën e gjuhës (gramatikës) dhe të komunikimit. Kumbësia ime do të fokusohet në rolin, lidhshmërinë dhe përmbajtjen e sistemit (gjuhësor) gramatikor në disa klasë të programeve “kurrikulave” të miratuar nga MASHT²-i. Lidhshmëria gramatikore në disa programe të gjuhës shqipe dhe të letërsisë lenë hapësirë të dëshirueshme për t’i rianalizuar dhe për t’i risistemuar drejt sipas kodifikimit të shqipes standarde dhe rregullave gramatikore të saj.

Mbështetur në lëshimet e mundshme përmbajtjesore dhe profesionale që janë në programe apo kurrikula, pritet që të tilla lëshime t’i kemi edhe në përmbajtjen e teksteve mësimore.

Në këtë studim do t’i analizojmë këto programe apo kurrikula, si:

Kurrikula³ lëndore (programi mësimor): Gjuhë shqipe (klasa e parë).

Fusha kurrikulare: Gjuhë dhe komunikim - Kurrikulat lëndore (programet mësimore). Gjuhë shqipe (klasa e tretë).

Gjuhë dhe komunikim (klasa e gjashtë).

Gjuhë shqipe dhe letërsi - Gjinnazi i shkencave shoqërore – gjuhësore (klasa e dhjetë).

¹ Fjala kurrikulë nuk është fjalë shqipe dhe si e tillë në rast diskutimi, mendoj duhet të shikohet mundësia për ta zëvendësuar me fjalën shqipe.

² MASHT – Ministria e Arsimit, Shkencës dhe Teknologjisë, Kosovë.

³ <https://masht.rks-gov.net/korniza-e-kurrikules-e-arsimit-parauniversitar>

a. Kurrikula lëndore për klasën e parë është hartuar për “*shtatë fusha, përkatësisht për lëndët mësimore, si: Gjuhë dhe Komunikim, Artet, Matematikën, Shkencat e Natyrës, Shoqërinë dhe Mjedisin, Jeta dhe puna, dhe Edukatë Fizike, Sportet dhe Shëndeti*”⁴. Në programin apo në kurrikulën mësimore për klasën e parë janë paraparë disa koncepte, tema dhe rezultatet e të nxëniet të lëndës për temën.

Gjuha shqipe ka të planifikuara disa koncepte, si për tekstet letrare dhe joletrare, gjuha figurative dhe jofigurative, kritika, teoria, historia dhe sistemi gjuhësor (gramatikor). Theksi i veçantë i këtij studimi është për sistemin gjuhësor. Temat që janë të parapara në sistemin gjuhësor për klasën e parë janë si në tabelën:

<i>“Konceptet</i>	<i>Temat</i>	<i>Rezultatet e të nxëniet të lëndës për temë (RNL)</i>
<i>Sistemi gjuhësor</i>	<i>Tingujt Shkronjat Rrokjet Fjala Fjalia Shenjat e pikësimit Intonacioni Foljet ndihmëse Emri, mbiemri, përemri.</i>	<i>Dëgjon, identifikon dhe shqipton drejt tingujt, zanorë dhe bashkëtingëllorë; Dallon rrokjen në fjalë; Shkruan drejt shkronjat e mëdha dhe shkronjat e vogla; Përdor drejt shkronjat e mëdha në fillim dhe përgjatë fjalisë; Përdor drejt shenjat e pikësimit: pikën, presjen, pikëpyetjen, pikëçuditjen etj.; Shkruan drejt fjalët, fjalitë dhe i shqipton me intonacionin e duhur; Kupton dhe dallon foljet ndihmëse kam dhe jam në kohën e tashme, në kohën e kryer dhe në kohën e ardhme; Kupton, dallon dhe përdor drejt Shkruan fjalë apo fjali për përmbajtjen e figurës apo vizatimit; Shkruan fjalë duke parë figura; Shkruan fjali në mënyrë të pavarur dhe përdor drejt shkronjat; Identifikon mjetet audio-vizuale dhe ato të teknologjisë informative dhe i përdor ato për të dëgjuar, për të komunikuar dhe për të bërë</i>

⁴ Kurrikula lëndore – Programet mësimore, Klasa e parë, botuar nga MASH-T-i, Prishtinë, 2018, f. 5.

		<p><i>regjistrime;</i> <i>Bën vizatime të thjeshta mbi bazë imagjinare</i> <i>dhe shkruan fjali për përmbajtjen e figurës që</i> <i>ka vizatuar;</i> <i>Përdor lojën për të mësuar;</i> <i>Lexon tekste të ndryshme qartë, pa gabime dhe</i> <i>në mënyrë shprehëse”⁵.</i></p>
--	--	---

Tabela 1

Në tabelën e parë, radhitja e temave nuk është sistemuar drejt dhe bashkëlidhja e tyre gramatikore nuk kanë lidhshmëri dhe përputhje kronologjike. Në një gjendje të tillë ato mund të krijojnë hapësirë për t’i risistemuar, por edhe për të lehtësuar krijimin e teksteve të reja, mirëpo edhe lexueshmëria dhe kuptueshmëria mund të jetë më e lehtë.

Në pjesën e temave ku janë të radhitura nga tingujt dhe deri të përemrat ka hapësirë për risistemim dhe rikorrigjim apo rirregullim. Radhitja e temave do të duhej të ishte nga tingujt apo shkronjat, pastaj rrokja dhe fjala. Kështu do të duhej të jetë një lidhje apo shtrirje gramatikore.

Pastaj të fillohet me sistemin emëror dhe të përshkruhet apo të kërkohen shtyllat thelbësore, por edhe të dallohen nga sistemi foljor. Pas analizës morfologjike krijohet mundësia për funksionin e fjalëve në fjali, pra për mundësi të analizës sintaksore. Për këtë nivel kjo e fundit është e ngarkuar.

Në vazhdim paraqesim disa lëshime që i kemi në tabelën e parë, por edhe në pjesën ku edhe i presim rezultatet, duke pasur parasysh se mbi këto lëshime mund të jenë krijuar edhe tekstet e reja.

Kur është fjala për foljet ndihmëse, në tabelën e parë mund citojmë fjalinë: “Kupton dhe dallon foljet ndihmëse kam dhe jam në kohën e tashme, në kohën e kryer dhe në kohën e ardhme.”⁶

Mbështetur në këtë citat mund të themi se koha e ardhme i përket mënyrës dëftore dhe mbi këto baza të kësaj kohe jemi të mendimit se është menduar dhe përcaktuar për ta mësuar mënyrën dëftore. Në këtë citat ka dy shqetësime si për kohën e shkruar të

⁵ Kurrikula lëndore – Programet mësimore, Klasa e parë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018, f. 11.

⁶ Po aty, f. 11.

mënyrës dëftore, po ashtu edhe për kohën e ardhme të kësaj mënyre.

a. Shqetësimi i parë është përcaktimi për ta mësuar kohën e kryer që është e përbërë dhe që ndërtohet me anë të foljes ndihmëse kam apo jam dhe pjesoren e foljes, pa e mësuar edhe të pakryerën. Prandaj, përzgjedhja e mënyrës dëftore është e drejtë, por përzgjedhja e kohës së kryer është jo e drejtë. Planifikimi do të duhej të kishte filluar nga: E pakryera, e kryera e thjeshtë, e kryer, më se e kryer, e kryer e tejshkuar.

b. Shqetësimi i dytë është për kohën e ardhme. Këtu nuk është e përcaktuar se për cilën nën kohë të ardhme bëhet fjalë, apo për gjitha.

Mësimi dhe planifikimi i sistemit foljor do të duhej të mendohej edhe për lidhshmërinë kronologjike të mënyrave të tjera, por edhe për pjesë të tjera të ligjëratave.

Planifikimi i temave (emrave, mbiemrave, përemrave) dhe rezultateve që janë të planifikuara në tabelën e parë të sistemit emëror kanë disa lëshime. Citoj: “Kupton, dallon dhe përdor drejt emrin, mbiemrin dhe përemrin.”⁷

Tri pjesët e ligjëratës në fjalë janë të përshkruara në përgjithësi për t’i mësuar dhe planifikuar, por mendoj do të duhej të ishin sistemuar shkallëshmërisht ndryshe, si p.sh. duke filluar nga emrat (e përveçëm), si: Agroni, Biblioteka Kombëtare, Shkolla e Informatikës, Luli, Migjeni..., pastaj emrat e përgjithshëm (abstraktë, konkret, përmbledhës, të lëndës).

Do të ishte e mjaftueshme për të planifikuar se do të mësohen vetëm emrat e përveçëm, kurse për emrat e përgjithshëm në një nivel tjetër. Në këtë pjesë të planifikimit nuk është përcaktuar çka duhet të mësohet për mbiemrin dhe për cilit përemra. Këtu është harruar të përmendet numërori.

Në vazhdim është e rëndësishme për të veçuar se fjalια mësohet para së të ligjërohen pjesët e ndryshueshme dhe të pandryshueshme të ligjëratave. Kuptueshmëria është e vështirë dhe hartuesi i tekstit do të këtë vështirësi për ta krijuar.

⁷ Po aty, f. 11.

Kur thuhet fjalia⁸, këtu kemi të bëjmë me fjalitë e thjeshta dhe të përbëra, me nënlojet e tyre.

Mendoj mund të propozohet për t’u mësuar fjalia, por më vonë pra, pas zotërimit thelbësor të emrit dhe foljes mund të ishte propozuar për t’u mësuar fjalia e thjeshtë dhe llojet e saj.

Mbështetur në atë që është thënë më lart, si në përshkrimin e programit, po ashtu edhe në rekomandimet e propozuara mund të themi se programi mësimor për klasën e parë dhe kryesisht pjesa e sistemit gramatikor kanë hapësirë për t’i sistemuar më mirë rregullat gramatikore.

b. Fusha kurrikulare: Gjuhë dhe komunikim - Kurrikulat lëndore/programet mësimore. Gjuhë shqipe (klasa e tretë).

Tabela e dytë që do të prezantohet ka disa shkëputje përmbajtjesore të temave, ashtu si në analizën e tabelës së parë, si:

<i>“Konceptet</i>	<i>Temat</i>	<i>Rezultatet e të nxënit të lëndës për temë (RNL)</i>
<i>Sistemi gjuhësor</i>	<i>Emra të përveçëm dhe të përgjithshëm Trajta e emrave; Mbiemrat e nyjshëm dhe të panyjshëm; Përemrat vetorë; Numëror- Foljet në kohën e tashme, të ardhme, të kryer dhe të pakryer të mënyrës dëftore; Ndajfolja e kohës, e vendit dhe e mënyrës;</i>	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Identifikon kategoritë gramatikore të fjalëve (gjinia, numri);</i> • <i>Dallon emrat e përveçëm dhe emrat e përgjithshëm;</i> • <i>Dallon emrat në trajtën e shquar dhe të pashquar;</i> • <i>Identifikon mbiemrin;</i> • <i>Dallon mbiemrat e nyjshëm nga ata të panyjshëm;</i> • <i>Identifikon dhe përdor drejt përemrat vetorë;</i> • <i>Dallon numërorët themelorë nga ata</i>

⁸ Këtu mund të flitet për fjalinë sipas modalitetit, kumtimit apo qëllimit të thënies dhe për fjalinë e thjeshtë apo të përbërë. Për fjalinë ju referohemi FGjSh, si: Njësi tërësore e ligjërimit, e cila përbëhet nga një varg fjalësh (ose edhe nga një fjalë e vetme), të formësuar e të lidhura gramatikisht sipas ligjeve të një gjuhe të caktuar dhe është mjete kryesor për formimin, shprehjen e kumtimit e mendimit. Fjali e thjeshtë (e zgjeruar). Fjali drejtuese fjali prej së cilës varet një fjali tjetër. Fjali kryesore (e varur). Fjali e bashkërenditur (e nënrenditur). Fjali dëftore (kushtore, pyetëse). Gjymtyrët e fjalisë.

	<p><i>Parafjalët: me, nga, prej, më, në.</i> <i>Fjalja e thjeshtë dhe fjalia e zgjeruar;</i> <i>gjymtyrët kryesore dhe të dyta;</i> <i>Lidhja dhe përshtatja e kallëzuesit me kryefjalën</i> <i>Llojet e fjalive: dëftore, pyetëse dhe habitore;</i> <i>Drejtrashkrimi.</i></p>	<p><i>rreshtorë;</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Identifikon foljet dhe zgjedhon ato në kohët kryesore të dëftores;</i> • <i>Identifikon ndajfoljet dhe pyetjet me të cilat gjenden ato;</i> • <i>Dallon disa nga parafjalët më të përdorshme;</i> • <i>Identifikon pjesët kryesore të fjalisë;</i> • <i>Shpreh marrëdhëniet e kryefjalës me kallëzuesin;</i> • <i>Identifikon dhe përdor fjali të llojeve të ndryshme: dëftore, pyetëse, habitore;</i> • <i>Përdor drejt emrat e përveçëm, mbiemrat, foljet numërorët dhe parafjalët;</i> • <i>Rishikon dhe vlerëson qartësinë e shkrimit për të përmirësuar përmbajtjen;</i> • <i>Dallon bashkëtingëlloret në të shqiptuar;</i> • <i>Zbaton veprime brenda fjalisë (heq, shton ose zhvendos fjalë në fjali pa e prishur kuptimin e saj);</i> • <i>Përkruan objekte mbi bazën e modeleve;</i> • <i>Shkruan tekst të shkurtër sipas modeleve dhe figurave të dhëna;</i> • <i>Zbaton rregullat e drejtrashkrimit gjatë të shkruarit;</i> • <i>Përdor drejt shenjat e pikësimit, ndarjen e fjalëve në fund të rreshtit dhe shkronjën e madhe;</i> • <i>Dallon llojet e fjalive sipas shenjave të pikësimit</i> <p><i>Shkruan drejt e qartë dhe përdor shenjat e pikësimit⁹.</i></p>
--	--	---

Tabela 2

Mbështetur në temat që janë prezantuar në tabelën e dytë, por edhe në rezultatin e të nxëniet dhe duke filluar nga tema e parë “*Emra*

⁹ Kurrikula lëndore – *Programet mësimore*, Klasa e tretë, botuar nga MASH-T-i, Prishtinë, 2018, f. 9.

të përveçëm dhe të përgjithshëm” ka hapësirë profesionale për të gjykuar, por edhe do të duhej të specifikohet më mirë. Planifikimi për t’i përfshirë gjithë emrat e përveçëm dhe të përgjithshëm është e pamundur për nivelin e lëndës. Këtu mirë do të ishte të rekomandohet për emrat e përgjithshëm (emrat konkret dhe abstrakt), kurse për emrat e përveçëm të propozohet për emrat e institucioneve, të vendeve etj.

Në propozimin për të mësuar “trajtën e emrave”, nuk është e përshtueshme se për cilën trajtë bëhet fjalë, për atë të shquar apo të pashquar, njëjës apo shumës. Mendoj edhe këtu do të duhet të planifikohet me saktësi.

Një rekomandim të ngjashëm e kemi edhe për mbiemrin dhe përemrin.

Mungon vazhdimi i planifikimit për mësimin e numërorit.

Planifikimi për të mësuar sistemin foljor ka lëshime në lidhshmërinë kronologjike. Kategoritë gramatikore që ka folja dhe lidhshmëria e tyre nuk është e sistemuar sipas kodifikimit gjuhësor. Këtu mund të veçojmë disa:

- Në këtë nivel duhet të mësohet edhe për mënyrat e tjera të foljeve dhe jo vetëm për mënyrën dëftore. Të propozohet për t’u mësuar edhe mënyra lidhore apo habitore.

- Të planifikohet ligjërimi dhe zotërimi i tri zgjedhimeve të foljeve (lexoj, hap, zë).

- Në këtë pjesë të planifikimit, pra të sistemit foljor, nuk është menduar për t’i prezantuar dhe mësuar gjitha pjesët e ndryshueshme dhe të pandryshueshme të ligjëratave.

Propozimi për t’i mësuar fjalitë e thjeshta dhe të zgjeruara, mendoj edhe këtu ka qenë e mundur që të rekomandohet për t’i mësuar fjalitë sipas qëllimit të thënies, sipas modalitetit apo ndërtimit gramatikor.

Rekomandimi për të mësuar për kryefjalën dhe kallëzuesin është me kohë, por edhe këtu do të duhej të rekomandohet nga baza, pra për kallëzuesin e thjeshtë apo edhe për kryefjalën e shprehur më emra të përveçëm.

Në këtë nivel është planifikuar një tip i fjalisë që quhet “**fjalja habitore**”. Nuk e kuptoj se për çfarë lloj tip bëhet fjalë. Në gramatikën e shqipes ka mënyrë habitore, pra kur është fjala për

foljen, kurse për fjalinë kemi sipas kumtimit dëftore, pyetëse, nxitëse, dëshirore, thirrmore etj.

Për të përfunduar rekomandimin tim për këtë program mund të themi se duhet të rishikohen dhe të risistemohen temat, por edhe të përshtaten për moshën të gjitha rregullat gramatikore. Mbi bazën e atyre rregullave do të duhej të krijohen edhe tekste mësimore të reja.

c. Fusha kurrikulare: Gjuhë dhe komunikim - Kurrikulat lëndore/programet mësimore. Gjuhë shqipe (klasa e gjashtë).

Tabela e tretë, ashtu si ajo e para dhe e dyta ka shkëputje të temave.

<i>Konceptet</i>	<i>Temat</i>	<i>Rezultatet e të nxënit të lëndës për temë (RNL)</i>
<i>Sistemi gjuhësor</i>	<i>“Gjuha standarde dhe dialektore</i> <i>Fonetikë/ fonologji</i> <i>Leksikologji</i> <i>Sintaksë</i> <i>Rrethanori</i> <i>Morfologji</i> <i>Emri, kategoritë e tij gramatikore</i> <i>Mbiemri dhe kategoritë e tij</i> <i>Përemrat</i> <i>Numërorët</i> <i>Folja, kuptimet gramatikore kësaj</i> <i>Ndajfoljet dhe llojet saj</i> <i>Parafjala</i> <i>Lidhëzat</i>	<i>Dallon format e gjuhës standarde nga ato dialektore;</i> <i>Dallon, tingujt, rrokjen, theksin, intonacionin;</i> <i>Dallon zanoret dhe bashkëtingëlloret sipas shqiptimit;</i> <i>Përcakton theksin e fjalës në fjali.</i> <i>Pasuron fjalorin dhe njëh kuptimin e fjalës;</i> <i>Dallon dhe përdor fjalë me kuptimin e parë dhe kuptimin e figurshëm;</i> <i>Dallon dhe përdor fjalët me shumë kuptime;</i> <i>Dallon kryefjalën, kallëzuesorin e kryefjalës, kundrinorin e drejtë dhe të zhdrejtë;</i> <i>Dallon rrethanorin e vendit, të kohës, të shkakut si dhe përcaktorin e ndajshtimin;</i> <i>Dallon emrin dhe kategoritë e tij; (gjininë, numrin, rasat, lakimi);</i> <i>Dallon emrat e përgjithshëm dhe të përveçëm;</i> <i>Dallon dhe i përdor drejt para fjalët sipas rasave;</i> <i>Dallon mbiemrin dhe kategoritë gramatikore tij (gjininë, numrin, rasat, lakimin, shkallët).</i> <i>Dallon dhe përdor drejt përemrat; vetorë, vetvetor, dëftorë, pronorë, pyetës, lidhorë dhe të pacaktuar.</i> <i>Dallon numërorët themelor dhe numërorët rrjeshtor.</i> <i>Dallon kuptimet gramatikore të vetës, numrit, mënyrës, kohës dhe të diatezës;</i> <i>Dallon foljen, kohët e thjeshta dhe të përbëra të saj;</i> <i>Dallon zgjedhimin e foljes,</i> <i>Dallon dhe kupton foljen, mënyrat veprare dhe</i>

SHKELQIM MILLAKU

Konceptet	Temat	Rezultatet e të nxënit të lëndës për temë (RNL)
Sistemi gjuhësor	<p>“Gjuha standarde dhe gjuha e letërsisë, Mbiemri/Ndajshtimi Pikësimi dhe efektet letrare Format e sentencave/ fjalive/ funksioni Pjesët e ligjëratës dhe fjalja (funksioni morfosintaksor) Fjalja dhe stili Procesi i shkrimit Eseja Ndërrimet historike (fonetike) të tingujve të shqipes, Trajatat e pashtjelluara të foljes Gjuha te letërsia e vjetër dhe te krijimtaria gojore Gjuha standarde dhe gjuha e folur</p>	<p>Dallimi i shqipes standarde nga gjuha e letërsisë. Identifikimi i mbiemrit/ndajshtimit dhe funksioneve të tij në tekste letrare dhe jo letrare. Përdor pikësimin/drejtskrimin për efekte letrare. Analizë e sentencave efektive dhe të kombinuara/ rishikimi i modeleve të sentencave bazike dhe hyrje në modelet e sentencave të reja. - Identifikimi i (i kohëpaskohshëm) i pjesëve të ligjëratës dhe funksioneve të tyre morfosintaksore. - Analizon stilistikën e fjalive të kombinuara e sentencave efektive duke sprovuar modelin e ri të sentencës/paragrafit. - Zhvillon strategjinë e shkrimit, si zgjerimi apo reduktimi i sentencës/paragrafit. - Shkruan lloje të ndryshme të esesë (auto/biografike dhe hulumtuese). - Kupton ndërrimet historike (fonetike) të tingujve të shqipes, shembuj nga letërsia e vjetër. - Praktikon trajtat e pashtjelluara të foljes. - Dallon gjuhën standarde nga gjuha e teksteve të vjetra shqipe dhe nga gjuha e folur. Praktikon struktura të ndërliqshme gramatikore me shkrim e me gojë”¹¹.</p>

Tabela 4

Programi i klasës së dhjetë ka një planifikim më të zhvilluar, pra më të thelluar. Në klasën e dhjetë është një përfshirje e gjerë, e cila mund të jetë ngarkesë edhe për autorin, si krijues i tekstit, por edhe për nxënësin. Vështirë që mund të kuptohet mesazhi i temave

¹¹ Kurrikula lëndore – Programet mësimore, Klasa e dhjetë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018, f.16

thelbësore në fjalë. Prandaj edhe ky program duhet të riformulohet dhe risistemohet.

Përfundim

Programet janë hartuar dhe janë të miratuara nga MASHT-i. Mbi bazën e atyre do të duhej t’i ndërtojnë tekstet. Autorët nëse kanë respektuar kurrikulat, të cilët janë të obliguar për t’i respektuar, tekstet do të dalin si baza e programeve. Gjuha dhe rregullat e saj mund të mësohen edhe me një planifikim të tillë, por lidhshmëria e tyre ka krijuar hapësirë për t’i risistemuar. Qëllimi është mësimi i gjuhës shqipe nga klasa e parë, e tretë, e gjashtë dhe e dhjetë, e cila është planifikuar të mësohet me tema të ndryshme, duke filluar nga tingujt e deri te funksioni i fjalëve në fjali. Në programin e klasës së tretë kemi këtë fjali për qëllimin e mësimit të gjuhës shqipe: *Kjo nënkupton: zhvillimin e shkathtësive të komunikimit në situata të ndryshme, zhvillimin e kulturës gjuhësore dhe formimin kulturor, zhvillimin emocional, krijues dhe estetik përmes shkathtësive të komunikimit, zhvillimin e vetëbesimit dhe të menduarit kritik e të pavarur, zhvillimin e përdorimit të gjuhës letrare si dhe përgatitjen e nxënësit për të mësuar gjatë gjithë jetës.* Analiza dhe përshkrimet që janë dhënë për programin e klasës së parë, të tretë, të gjashtë dhe të dhjetë janë rekomandime thelbësore për t’i rirregulluar dhe për të siguruar përputhshmëri profesionale ndërmjet kurrikulës dhe tekstit.

Pjesa rekomanduese që është dhënë në këtë punë mund t’u shërbejë hartuesve të kurrikulave për t’i risistemuar ato dhe për të plotësuar me saktësi sistemin gramatikor.

Kurrikulat dhe tekstet gjuhësore për gjuhën shqipe do të duhej të jenë të njëjta si në Shkup, Tiranë apo Prishtinë.

BIBLIOGRAFI

Grup autorësh. (2002). *Gramatika e Gjuhës shqipe I*. Tiranë.

Grup autorësh. (2002). *Gramatika e gjuhës shqipe II*. Tiranë.

Korniza e Kurrikulës e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës, Prishtinë, 2011.

Korniza Kurrikulare e Arsimit Parauniversitar të Republikës së Kosovës (e rishikuar), Prishtinë, 2016.

- Kurrikula bërthamë arsimit të mesëm të ulët të Kosovës (Klasa VI, VII, VIII dhe IX, e rishikuar), Prishtinë, 2016.
- Kurrikula bërthamë për klasën përgatitore dhe arsimin fillor të Kosovës (Klasat 0, I, II, III, IV dhe V, e rishikuar), Prishtinë, 2016.
- Kurrikula lëndore – *Programet mësimore*; Klasa e dhjetë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018.
- Kurrikula lëndore – *Programet mësimore*; Klasa e gjashtë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018.
- Kurrikula lëndore – *Programet mësimore*; Klasa e parë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018.
- Kurrikula lëndore – *Programet mësimore*; Klasa e tretë, botuar nga MASHT-i, Prishtinë, 2018.
- Millaku, Sh. (2011). *Strukturat sintaksore*. Prishtinë.
- Millaku, Sh. (2011). *Studime gjuhësore I*. Prishtinë.
- Millaku, Sh. (2015). *Kërkime gjuhësore*. Prizren.
- Millaku, Sh. (2017). *Tekst ushtrimesh për lakimin e emrave dhe zgjedhimin e foljeve*, Prishtinë.